

מילי דמלכא

שיחות ומאמרים שזכינו לשמוע מאת
כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

המחדש בטובו בכל יום תמיד
דברות קודש ראש חודש כסלו תשפ"ג

עם מדור מיוחד
מדגניתא דמלכא
- פרשת חיי שרה -

יו"ל ע"י

מכון שפה ברורה
שע"י חסידי קאסוב
כסלו תשפ"ג ד לפ"ק

- אחים יקרים אחים לדעה -

הננו בזה בקריאה של חיבה לכל קוראינו ואנ"ש היקרים שיחי
שהיות ומלאכת הכתיבה, העריכה, וסידור הגליונות, שיהיו באופן נאה ויאה ומכובד עולים ממון הרבה,
וכדי להוציא את הגליון אנו צריכים את עזרת הציבור החפץ ורוצה בקיומו

אנו פנים לעזרת הציבור הושיטו ידכם והרימו את נדבת לבכם לתרום מתנה יפה ונכבדת

וההזדמנות נאותה לתרום לעילוי נשמת יקירכם אשר בוודאי תהא
לטובת נשמתם זכות הפצת דברי תורה האלו
וגם בעת שמחתכם תבוא הברכה לכם ולביתכם

והנצחתם תונצחו בתוך הקונטרסים לפרסם עושי מצוה

ובכן אלו הרוצים בהנצחה או החפצים לתרום עקב שמחה וכן מי ברצונם לתרום לעילוי נשמת

יפנו לר' מאיר גאדינגער הי"ו במס' 917-686-5892

או להתקשר ע"ד אימייל ל **toraskosov@gmail.com**

וזכות הגדול של זיכוי הרבים תעמוד לכם להתברך בכל מילי דמיטב

הד"ר ימוד בגליון דולו

יהיה לזכות רפואתו השלימה והמהירה של
מרן רבינו שרגא פייביש בן מלכה שליט"א
בתוך שאר דולי ישראל

לשמוע דרשות, ושיעורים שונים מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
וכן למודעות ומאורעות שונות בקרב קהילתנו הק'
יש להתקשר לקו "קול קאסוב"

במס' 972-72-370-1810 או במס' 718-682-2004 ישראל 972-72-370-1810

כל הזכויות שמורות

להערות והארות או לקבל הגליון מדי שבוע בשבוע ע"י e-mail

יש לפנות להמערכת

במס' 917-686-5892

או אל **toraskosov@gmail.com**

נערך ונסדר ע"י:

המחדש בטובו בכל יום תמיד

חנוכה – התחדשות האדם ע"י התחדשות הבריאה

דברות קודש ראש חודש כסלו תשפ"ג

(פרי עץ חיים חנוכה פ"ד) שימי החנוכה מרמזים למידת הוד שזה נתקן על ידי הכהנים הקדושים החשמונאים על ידי שהדליקו נרות המנורה בבית המקדש שמונה ימים*. ויש לדייק בדבריו הקדושים שכתב שתיקון הוד

חנוכה תיקון מידת הוד בחודש חשון אין לנו מועדים וימים טובים אך בחודש כסלו תיקנו לנו חז"ל את ימי החנוכה המאירים לחג ולמועד להודות ולהלל לשמו הגדול. הנה איתא מהאריז"ל

א. ראה עוד מה שמביא מענין זה בספר הליקוטים להאריז"ל (תולדות ד"ה וסוד חנוכה): 'שמואל תיקן מידת ההוד וגם הנצח אבל לא לגמרי, וזהו 'שקול כמשה ואהרן' שהם נצח והוד. אמנם עדיין הוד לא נתקן לגמרי עד שבאו בני חשמונאי ותיקנו אותו במלחמות שעשו, אבל לא נתקן עד ח' ימים של חנוכה ולכן היו ח' ימים שהם עד הוד'.

והרה"ק מרן בעל הבני יששכר זי"ע האריך בביאור תיקון מידת הוד ע"י החשמונאים, וזה לשון קדשו (חנוכה מאמר ד, אות קכב): 'אבאר לך עוד טעם הימים להודות ולהלל. נמצא בדברי רז"ל (מגילת אנטיוכוס פסוק מ"ט) החשמונאים קודם הליכתם למלחמה התפללו 'מי שענה לשמואל במצפה הוא יעננו, וטעמא בעי למה הזכירו דוקא את שמואל. הנה הס"מ בהאבקו עם יעקב 'ותקע כף ירך יעקב' (בראשית לב, כו) ואז נפגם מדת הוד. והנה נצח והוד יניקת הנביאים (זוה"ק אחרי מות סח. תיקוני זוהר יא:), על כן נפסקה הנבואה לגמרי באלף החמישי שהיא נגד הוד. והנה הנצח לא נפגם, וזה שאמר שמואל (שמואל א טו, כט) 'וגם נצח ישראל לא ישקר'. והנה ההוד אף על פי שנפגם בהכרח היה איזה תיקון על ידי שמואל, כי דרשו חז"ל מהמקרא ששקול היה כנגד משה ואהרן (ברכות לא). והנה החשמונאים באו לתקן את מידת ההוד, ועל כן הזכירו בתפילתם 'מי שענה לשמואל במצפה הוא יעננו, ועל כן נתקנו הימים האלה להודות ולהלל. והנה הוד מידה הח' מעילא לתת על כן נתקנו ח' ימים, וזהו שאומרים 'קבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות' וכו'.

אלו מובחר שנותיו שחי בארץ מצרים בטוב ובנעימים בבחינת גן עדן התחתון, והיו שנים אלו ליעקב לנוחם ומרגוע חילוף מאה ושלושים שנות צער ויגון שהיו לו מקודם. כך גם מעידה התורה על משה רבינו רעיא מהימנא שעד יומו האחרון לא כהתה עינו ולא נס ליחו (דברים לד, ז). והדבר אומר דרשני, שאף שהיו צדיקים אלו קדושי עליון שרפי מעלה מכל מקום היו בני נשא המלוכשים בלבוש הגוף, והאיך לא תשש כח גופם ולא רפה ידם בשנות הזקנה ועברו את ה' עד סוף ימיהם בכל תקפם וגבורתם.

חידוש הבריאה בכל ורגע ורגע

אלא שורש הדבר שקיימא לן שהקב"ה מחדש בכל רגע ורגע את כל הבריאה, וכפי שכתבו המקובלים^ב שבכל שעה ישנם אלף ושמונים צירופי הוי"ה שעל ידם מקיים ומחדש הקב"ה עולמו, והצדיקים הקדושים שרפי מעלה היו מכוונים אותם בכל שעתא ושעתא. ומבשרי אחזי אלוקי שכל אדם מרגיש זאת על בשרו בזה שמתחלפים בקרבו הרגשותיו במשך היום פעמים רבות מרגשי שמחה לעצב ומהתלהבות לקרירות וכהנה וכהנה, וזה בא מחידוש הבריאה וכל היצורים

נעשה על ידי הנס הגדול דחנוכה שדלקו נרות המנורה שמונה ימים, מדוע דייקא פעולה זו היתה תיקון למידת הוד.

ביאור הענין הוא בהקדם מה שאנו רואים שטבע האדם שבתחילת היום הוא בתוקפו ובגבורתו וכוחו רב ועצום, אך ככל שחולפים השעות והוא משתמש בכוחותיו המה פוחתים ואוזלים עד שבסוף היום הוא חלש ונרפה כיון שלא נשאר בקרבו אלא מעט מן המעט כח וְעֶצְמָה. וכן הוא במהלך שנותיו של אדם, בראשית שנותיו כוחו במתניו וחילו וגבורתו מלאים ושלמים, אבל ככל ששנותיו עוברים וחולפים ומגיע לגיל העמידה וביותר לגיל הזקנה כוחותיו מתדלדלים ופוחתים, ואין בו די כוח לעשות ולפעול לצאת ולבא.

עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו

אולם מצינו אצל צדיקי עולם מאורי אומתינו שכל ימיהם היו שווים לטובה, ולא נס לַחַם ולא תשש כוחם אף בימי שיבתם. כך מפורש בתורה גבי יעקב אבינו בענין סוף שנותיו כשחיה במצרים (בראשית מז, כח) ו'יחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה', ומפרשים חז"ל (שמות רבה יח, ו) שהיו

ב. ראה ספר הפרדס למרן הרמ"ק זי"ע פרטי השמות פ"ב, ובשל"ה הקדוש שער האותיות אות ה' ד"ה הלל.

המחדש בטובו בכל יום תמיד

ג

בכל עת ובכל שעה^ג. אך רוב בני אדם לב להתחדשות הבריאה בכל רגע ורגע אין בהם דעת ותבונה להתבונן ולשום על ידי הכורא יתברך שמו המחדש

ג. חיוב האמונה בחידוש הבריאה בכל רגע ורגע על ידי הקב"ה שנינו במשנת רבותינו הקדושים גדולי הדורות, ראה בזה בהירות לשונו של השל"ה הקדוש (עשרה מאמרות מאמר ראשון): 'עוד אודיעכם בניי יצ"ו מן המושג אצלי בענין אחדותו יתברך שמו בהשגחתו, הנה סברת העולם היא בענין מערכת צבא השמים כך, הבורא ברוך הוא חידש הכל יש מאין המוחלט על כן ביכלתו לעשות מה שרוצה לשנות ולשדד. בראשית נתן הקדוש ברוך הוא לצבא השמים כח ויכולת להנהיג העולם וכל כוכב ממונה על מינוי שלו העולם כמנהגו נוהג, וכביכול זזה ידו מהם רק אם לעת מהעיתים רוצה לשדד אותם וכל זמן שאינו משדד אז מנהיגם בכוח שהושג להם בעת הבריאה. אמנם אמיתת האמונה הנראה בעיני הוא השם יתברך מחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית ככוונה מכוונת שופע שפעו, ואילו היה מונע רגע אחד היה הכל כלא היה בטל המציאות.'

וכך כתב בספר שפת אמת להרה"ק מברעזאן זי"ע (נח ד"ה וכבר שמעתי) וזה לשונו הטהור: 'וכבר שמעתי בשם הרב הקדוש מסטרעליסק שאמר בזה הלשון 'מי שמאמין שהבורא יתברך ברא שהמים יכפה אש אין זו אמונה שלמה, רק החיוב לידע ולהאמין שבכל עת ורגע בכל מיני מים הנמצאים בעולם נותן הקב"ה כח השגחתו שיהיה להמים הללו כח הטבע לכבות האש ובלא זה לא היו המים מכבין האש אף שהם מים'. וזה נמי הטעם שאנו מברכים על כל דבר בלשון 'בורא' או 'עושה' לא 'ברא' או 'עשה' דמשמע לשעבר אלא בלשון הוה, שתמיד בורא ועושה ומקיים כל מעשי שמים וארץ. וזה נמי פירוש 'עושה שמים וארץ' (תהלים קכ"א, ב) 'עושה מעשה בראשית'. אף שכל המעשים נבראו ונגמרו בששת ימי בראשית, עם כל זה בכל עת ורגע הוא בורא אותם ומחיה אותם לקיימם בסוד 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית', ותמיד שופע הקב"ה עליהם כח הטבע החיה ומקיים אותם. וזה נמי פירוש 'מלך חי וקיים', חוץ מה שבראם מכבר הוא מחיה ומקיים אותם תמיד.'

ונחתום בדבריו הערבים של הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע בספרו שיחת שדים (אות ב'), וזה לשון קדשו: 'מעיקרי אמונת חכמי ישראל בדרך כלל באמונה פשוטה בלי חקירה בפרטי הדבר, כי הנהגה הטבעית כולה הנגלית בעולם מסודרת כל דבר על אופניו חוק ולא יעבור כל ימי עולם, דרך משל שהאש ישרוף וייבש והמים ילחחו וינקו ויכבו וכדומה הוא הכל מהשי"ת. בייחוד באותו עת ורגע פרטית שהוא נעשה, כענין שנאמר (נחמיה ט, ו) 'ואתה מחיה את כולם'. ותיקנו אנשי כנסת הגדולה 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית', ונאמר (ישעי' מב, ה) 'בורא השמים' וכו' ולא 'ברא', וכן הרבה פסוקים מעידים על זה. שכל עניני הטבע שכבר הוטבעו כן בתחילה הבריאה, מכל מקום בכל רגע השי"ת הוא השופע כוח לדבר זה שיפעול כך, ולו יצוייר העדר השפעתו

מילי דמלכא

לכן הם מחשבים חשבוננו של עולם ומייקרים כל רגע ורגע ועובדים בו את קונם בתורה ותפילה ומעשים טובים. וידוע מה שכתב מרנא החפץ חיים זי"ע בספרו תורת הבית (פ"ב) שבדקה אפשר לומר מאתים תיבות וכל תיבה מהתורה הוא מצוה בפני עצמה, נמצא שאפשר לקיים בדקה מאתים מצוות דאורייתא. כמו כן אפשר לקיים מצוות אמונת ה' בכל רגע על ידי התבוננות במציאות הבורא והשגחתו יתברך. וזקני הגדול פוסק הדור מרן הגאון האדיר רבי שמואל הלוי וואזנר זי"ע בעל 'שבט הלוי' היה מספר שהספיק לסיים את כל תלמוד ירושלמי על ידי שלמד זאת בכמה דקות כשעמד בתור לחלוקת המזון בסעודת הצהריים בישיבת חכמי לובלין. וכך עלו ונתעלו הרבה מגדולי ישראל בקנין התורה ובמעלות העבודה על ידי שנצלו כל דקה ורגע לתורה ולעבודה.

הצדיקים יונקים משפע חידוש הבריאה להתחדש בעבודתם

לא זו אף זו על ידי שיראי ה' וחושבי שמו מתבוננים בכל רגע ורגע שהוא רגע חדש שחידשו הקב"ה כעת, המה אוזרים חיל ואומץ ומתחזקים בעזות דקדושה להתחדש בעבודת השם בכל רגע ורגע וכך המה מתעלים

בטובו בכל עת מעשה בראשית, אלא נדמה להם כל ימיהם ושנותם כיומא אריכתא. ולכן אינם מנצלים את כל עיתותם וזמניהם לעבודת ה' ולקנות בהם חיי העולם הבא, כיון שאין מחשיבים כל רגע ורגע היות שנדמה להם שכל ימיהם ושנותיהם הוא יום שכולו ארוך ואין בו שום שינוי והתחדשות, וממילא חושבים שאם לא ישלמו רגע זה כבר ישלמו בהמשך הזמן, כי אין זה רגע מיוחדת לעצמו, רק חלק מהמשך גדול של שנות חייהם. וממילא ככל ששנותיהם עוברים וחולפים מרגישים הם התיישנות והתקררות, ואינם זוכים להרגיש ולטעום את התחדשות הבריאה והחיות החדש שנופח הקב"ה בהם בכל רגע ורגע. ולכן כוחותיהם אוזלים וכלים, ובשנות זקנותם אין בהם שמץ כוח וגבורה והמה עייפים וכחושים.

צדיקים ממלאים שנותיהם וימיהם

אך לא כן המה הצדיקים והחסידים ההולכים לפני אלוקים שדעת ותבונה בהם להכיר את בוראם, ולהביין ולהשכיל שכל רגע ורגע נופח הקב"ה רוח חדשה בכל צבא השמים והארץ ומחדש בטובו את כל הבריאה.

ברגע אחת היו כל העולמות והברואים כלא היו, ונמצא שורש כל הפעולות הוא עצם השי"ת.

תדיר יותר ויותר מדריגה ולמדריגה⁷. על גורל הצדיקים ונדמה בדרך הטבע ואפילו בזמן שנראה שדרך רשעים צלחה והמה מניפים את ידם הרשעה קרן הצדיקים ולגדע את קרני הרשעים,

ד. אמונה והתבוננות בחידוש העולם מביאה את האדם להתחדשות והתלהבות תדיר בעבודת הבורא יתברך, וכך הם דבריו המאירים של מרן הרה"ק בעל הדגל מחנה אפרים זי"ע בספרו (ריש פרשת עקב) בשם זקנו אור שבעת הימים מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע: 'כלל גדול לעבודת הבורא ברוך האמונה ועל זה היה מזוהר אדוני אבי זקני זללה"ה, וזה שורש לכל התורה התורה והעבודה וזהו שאמר דוד המלך עליו השלום (תהילים קיט, פו) 'כל מצותיך אמונה שקר רדפוי עזרני'. כי עיקר המצוה הוא האמונה להאמין בה', ומי שהוא מאמין בה' יכול להתפלל בכל יום. **כי אם הוא מאמין שהשי"ת הוא מחדש בכל יום תמיד מעשה בראשית הוא כל יום בריה חדשה וכל העולמות הם בריאה חדשה**, וצריך להתפלל וליתן שבח והודיה למי שברא הכל וגם ברא אותו ולהתפלל על נפשו ונפש אשתו ובניו על פרנסתו וכל טוב. **ואם אינו מאמין באמונה שלימה שהקב"ה מחדש בכל יום מעשה בראשית, התפילה והמצוות נעשין אצלו כדבר ישן ורגיל ונמאס אצלו לדבר דברים אחדים בכל יום ויום.**

וזהו שאמר זקני זללה"ה על פסוק (תהילים עא, ט) 'אל תשליכני לעת זקנה', פירש שיזקין הדבר אצלו. כי כמו שהזקנה גורם חלישות בכל אברי האדם מחמת שתש כוחותיו ולחלוחית ומרוצת הדמים המחיה את האדם. כמו כן ברוחניות שדבר ישן וזקן אין לו בו תענוג וחיות גדול לא כן דבר חדש. וזהו 'בכל יום יהיו בעיניך כחדשים', כי 'חדשים לבקרים רבה אמונתך' (איכה ג, כג) פירוש כי על ידי שחדשים לבקרים היינו שאתה מחדש בכל יום מעשה בראשית ועל ידי זה רבה אמונתך, נמצא עיקר כל התפילה והמצווה הוא האמונה!

ומרן הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע מבטא זאת בצחות לשונו בספרו קדושת לוי (יום הכיפורים ד"ה ועי"פ זה), וזה לשון קדשו: 'האדם צריך להעלות על מחשבתו תמיד שבכל רגע ורגע הבורא ברוך הוא ברוב חסדיו וברוב רחמיו נותן לו חיות חדש, וכל רגע ורגע הבורא ברוך הוא מחדשו. וזהו דאמרינן בגמרא 'כל הנשמה וכו' על כל נשימה ונשימה תהלל קה', דהיינו שבכל רגע הנשמה רוצה לצאת ממנו והקב"ה ברוב רחמיו בכל רגע ורגע משגיח על האדם ומרחם עליו ואינו מניח להנשמה לצאת ממנו. **ונמצא כשאדם מעלה על מחשבתו תמיד הבחינה הזאת הוא בכל רגע ורגע בריה חדשה יש לו התלהבות לעבודת הבורא ב"ה, כי לדבר החדש והמחודש יש התלהבות וכיון שהוא נעשה בכל רגע ורגע מחודש יש לו התלהבות גדולה לעבודת הבורא ב"ה.** ויש אדם שאינו מעלה על מחשבתו הבחינה אמיתית הזאת ומעלה על מחשבתו שחם ושלום אין הקב"ה מחדשו בכל רגע ורגע ומעלה על מחשבתו כיון שברא אותו והקב"ה בתחילה שוב אינו מחדש אותו בכל רגע ורגע, ולזה אין לו התלהבות לעבוד את הבורא ב"ה. כי דבר

מילי דמלכא

להתחדש ולהתבונן בדברי המשבחים ולהמשיך ביתר שאת ועז וכך ישגה ויצליח ויעלה תמיד עוד ועוד.

והנה לימדנו חז"ל (בראשית רבה א, ו) שכל העולם ברא אלוקים בשביל התורה שנקרא ראשית ובשביל ישראל עוסקי התורה, וכמו כן התחדשות העולם שהקב"ה מחדשו בטובו בכל יום ובכל רגע ורגע הוא רק בשבילם. ועל ידי שהצדיקים אנשי השם עומדים לשרת לפני ה' בגבורה בעזות ובהתחדשות, ואינם מתפעלים ממה שנראה לעינים שהחושך יכסה ארץ ואין אחרית ותקוה ליראי ה' וחושבי שמו, המה מעוררין מיין נוקבין, וכמים פנים לפני מחדש ה' להם הקב"ה בטובו ובחסדו את הבריאה בעוצם ובריבוי ומשפיע להם תדיר השפעות חדשות מלעילא. וכך עולה בידם תאוות לבם הטהור לעבוד את בוראם בכל עת ובכל שעה בכוחות מחודשים, ועד זקנה ושיבה המה דשנים ורעננים ועומדים לשרת לפני ה' בקלילות ובזריזות, ונמטר להם תדיר ממרום טובות וברכות חדשים ומשובחים עד בלי די.

מידת העזות מצמיחה פירות

נפלא להסמיך לזה את דברי חז"ל בגמרא (ביצה כה:): 'ג' עזין הן

בכל זאת אין הצדיקים מתייאשים ואין רוחם נופל ממצב שפל זה. אלא אוחזים המה במידת העזות ועומדים כחומה בצורה מול הרשעים, ומרוממים את קרן התורה ומרבים חיילים לה' ולתורתו. כל זה פועלים הצדיקים על ידי שהם מכירים ויודעים שהקב"ה מחדש את כל היקום בכל רגע, זה נותן להם עוז ותעצומות וכוח שלא להביט על העבר אלא להאמין ולהתחדש ולהכיר שמה שהיה אינו מה שיהיה ומכאן והילך ישנו שפע חדש שמשפיע ה' בכל רגע ורגע, וממילא אין רגע הקודם מכריח את הרגע שלאחריו. ומכוח זה אפשר להתחיל בכל עת מחדש לקומם את עמודי התורה והעבודה ולקרב נשמות ישראל בהתחדשות אל אביהם שבשמים.

ולהבדיל ענין זה חזינן נמי בעולם הגשמי שמידת העזות וקנין ההתחדשות הינם יסודות עיקריים להצלחה, ואותם אנשים הדבקים בזה מצליחים במשא ומתן והם פורחים ועולים בס"ד. לדוגמא סוחר שרוצה למכור חפץ מסויים והוא פונה לאנשים ומשכנע אותם לקנותו ויש כאלו שמתרצים לקנותו ומשבחים בפניו את החפץ, אך רבים דוחים אותו ומונים בפניו את חסרונות החפץ, צריך שיהא בו מידת העזות שלא להתפעל מדברי המלעיגים, רק

תמידי אין תענוג כלל, ומחמת זה נופל ממדרגתו ואחרי זה כשמתחיל לעבוד את הבורא יש לו התלהבות גדול'.

המחדש בטובו בכל יום תמיד

ז

היה חלילה משתכח תורה מישראל. והנה חשמונאי ובניו שהיו לא יותר משלש עשרה נפשות וראו שעומדים מולם חיל צבא יוון לאלפיהם ורבכותיהם בסוסייהם ופרשיהם וכלי זינם בידם, ושעל פי דרך הטבע אין להם שום דרך ומהלך לנצח ולהכניע חיל רב ועצום כזה. אבל צדיקים וטהורים אלו לא הביטו על דרך הטבע ותהלוכות הארץ הגשמיים, אלא כיון שידעו שזה מלחמת קודש על ה' ועל תורתו וחלילה שתשתכח תורה מישראל אזרו עצמם במידת העזות ודבקו בהשפעת ההתחדשות של הקב"ה בכל רגע ורגע בלא להביט לאחוריהם בחושך שהחשיכו היוונים את עיניהם של ישראל וברפיון וייאוש שפשה בבני ישראל מחמת עריצותם של מלכות יוון וגזירותיהם הרעות. וקפצו בעזות ובחוזק ובמסירות נפש למלחמה מול צבא היוון האדיר והחזק, ולכך זכו הם לתשועה גדולה שלא כדרך הטבע, שבעזותם ובהתחדשותם עוררו להוריק להם מן השמים ניסים ונפלאות חדשות ומופלאות. ובזכותם ירדה ממרום רוח טהרה חדשה על בני ישראל והפיח בקרבם ניצוצי הקדושה ועוררם לחדש ימיהם כקדם לשוב אל אביהם

ישראל באומות וכו' צלף באילנות'. וברש"י שם תמה מהו העזות שיחנו בצלף. והתוספות מפרשים שעזותו הוא שמוציא ג' מיני פירות, ועוד שטוען פירות בכל יום¹. הרי לנו מקרא מפורש שזהו שכר העזות, שמצמיח לו פירות הרבה בכל יום. אם כן הוא הדין גבי ישראל עזין שבאומות שעובדים את בוראם בעז ובגבורה ואינם מתביישים וחוששים מכל המלעיגים עליהם וכל רוח שבעולם אינה עוקרת אותם מאמונתם ועבודתם את בוראם בתוקף ותעצומות, זוכים הם שהקב"ה מצמיח להם תדיר פירות לגאון ולתפארת שפע רב טוב ברוחניות ובגשמיות.

החשמונאים אחזו במידת העזות ובשפע ההתחדשות

עתה נבא לימי החנוכה הממששים ובאין שבימים ההם עמדה מלכות יוון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי תורתך, וגזרו על ישראל גזירות קשות ואכזריות כדי לעקרם מעסק התורה וקיום המצוות. וכבר כתב הרמב"ן בפרשת ויחי (בראשית מט, י) שאלמלא עזותם ומסירות נפשם של החשמונאים

ה. זה לשון רש"י בד"ה צלף באילנות 'לא ידעתי מהו עזות שלו'.

זה לשון התוס' בד"ה וצלף באילנות, 'פרש"י ולא ידענא מאי עזותיה, ופי' בתוספתא משום דעושה ג' פירות עלין אבינונת וקפריסין ועוד שטוען פירות בכל יום מה שאין כן בשאר אילנות'.

מילי דמלכא

בכל רגע ורגע והוא אינו כלה ודולק
ללא שיעור וקץ.

יעקב אבינו בעזותו דקדושה המשיך שפע רב

על דרך זה יאיר באור יקרות צירוף
שם הוי"ה של חודש כסליו שהוא
יצא מסופי תיבות הפסוק (בראשית ג,
יא) 'וירא יושב הארץ הכנעני'.
שהפסוק מיירי שראו יושבי הארץ
הכנעני את האבל הגדול שישנם
למצרים במיתתו של יעקב אבינו.
וכשנתבונן בסבת האבל הגדול
שהתאבלו מצרים על יעקב, נחזה
דהנה כשיעקב בא למצרים היה זה
כבר אחרי שנתיים של רעב כבד
במצרים ואמר להם יוסף שעוד חמש
שנים הרעב, והמצריים צעקו ליוסף
שאינן להם מזון והיו בטוחים שלא
יוכלו להתקיים ברעב הכבד ועוד זמן
מועט ימותו כולם. ופתאום ראו
שהגיע למצרים איש זקן ששמו ר'
יעקב, והמה ראו כן תמהו על
הראשונים אנו מצטערים מה יאכלו
ועתה ניתוסף לכאן איש זקן ומשפחתו
ומנין תהא מחייתם. אך מיד אחר כך
ראו מעשה תוקפו וגבורתו של יעקב
אבינו שמעת שהגיע למצרים פסק
הרעב ובא להם שפע רב, אז הבינו
שליעקב אבינו ישנו כוח ההתחדשות

שבשמים ולקבל עליהם עול תורתו
ומצוותיו בהשתוקקות והתחדשות.

ובמעשיהם במלחמה כך מעשיהם
במעשה הנרות, שאחר
שנצחו החשמונאים את היוונים
הרשעים ובאו לבית המקדש ופינהו
מכל שיקוציהם וטהרוהו וביקשו
להדליק את המנורה, לא מצאו אלא
פך שמן אחד שהיה בו שמן להדליק
רק ליום אחד. וסתם בני אדם
כשרואים שאין להם שמן אלא ליום
אחד בשעה שצריך שמן לשמונה
ימים, מיד היו מתייאשים ומושכים
ידיהם מלנסות לחנך את המנורה
ולהתחיל שוב להדליק בה שהרי בדרך
הטבע אין עצה ותבונה כיצד אפשר
להדליק בזה המנורה שמונה ימים. אך
לא כן עשו החשמונאים שהיו להם
עזות דקדושה וכוח ההתחדשות, הם
לא שתו לבם לחשבונות דרכי הטבע
אלא בעזות דקדושה חנכו המנורה
והעלו נרותיה, ובכך המשיכו מלמעלה
שפע התחדשות ועל ידי זה דלקו נרות
המנורה שמונה ימים. שהרי סיבת
הדבר שאין השמן מספיק לשמונה
ימים הוא רק כשמשמשים בו בדרך
כל הארץ, ובדרך הטבע הוא הולך
וכלה, אבל כשמדבקים לגמרי
בהקב"ה המחדש את עולמו בכל רגע
ורגע, אזי משפיע בו ה' התחדשות

1. ואל תתמה כיצד נהפך המצב במצרים ברגע לרגע מרזון לשובע, הרי לא היה להם עד עתה אפילו זרע לזרוע וכיצד ברגעא חדא נהיה שובע גדול וצמחו

שאבדו הצדיק שאחז במידת העזות ובכוח ההתחדשות ובכך המשיך עליו ועל מקומו השפעות מחודשות מפיקים מזן אל זן ועתה חסרו כל אלה. וזאת ראו הכנעני יושב הארץ כשחלפה ארונו של יעקב בארצם, והבינו מה היה רב חילו והשפעתו של יעקב בעבודתו ודביקותו במידת העזות וקנין ההתחדשות. ועולה יפה כפתור ופרח שייכות פסוק זה לצירוף הוי"ה של חודש כסליו דייקא, שבחודש זה המשיכו הכהנים החשמונאים השפעות חדשות של ניסים ונפלאות ממרום בניצוח המלחמה ביוונים רבים ביד מעטים וטמאים ביד טהורים, ודליקת נרות המנורה שמונה ימים בפך קטן של שמן שמספיק ליום אחד. וזאת נמי על ידי שאחזו החשמונאים באומנות אביהם יעקב וחגרו עצמם בעזות דקדושה ודבקו בשפע החידוש שמחדש הבורא יתברך בכל רגע את עולמו, ולכך לא שתו לבם לתוקף חיל יוון הרשעה שעמדה עליהם ולשפל המצב בו היו נתונים בני ישראל מחמת גזירות עקירת הדת שגזרו עליהם היוונים, ובעזו ובגבורה יצאו למלחמה נגד חיל רב של היוונים. בזאת גרמו החשמונאים הכהנים

שבדביקותו העצומה בחי החיים קודשא בריך המחיה בכל רגע תבל ומלואה הוא ממשיך עליו ועל כל הנלווים אליו ולכל סביבתו שפע חיות נפלאה ממרום המהפכת מרגע לרגע את המצב מרע לטוב. ומידת העזות דקדושה מושרשת בו ביעקב אבינו שלא התפעל מכל הצרות רבות ורעות שתכפוהו בכל ימיו ושנותיו ולא חת מעשיו ולבן שזממו לאבדו, אלא בתוקף ההסתר והחושך דבק בעוז באמונה ובטחון בצור עולמים ולא זו כמלא נימא מתורתו ועבודתו את בוראו במסירות ובשלמות. ובתוך החושך והאפילה עת ביקש לבן הארמי לעוקרו מן העולם העמיד בקדושה ובטהרה י"ב שבטי קה שהם יסודות בנין האומה הישראלית. ובמקום ערות מצרים הטמאה חי יעקב טו"ב שנים בצל קל, ונהנה מזיו השכינה בבחינת גן עדן התחתון. ובתוקף מידת העזות דיעקב המשיך תדיר ממרום פירות ערכים ונחמדים והשפעות טובות ומתוקות, ועל ידי זה כשבא למצרים המשיך עליו ועל כל מצרים שפע שובע מזון ומחיה וממילא פסק הרעב.

לבן רבתה עד מאוד אבל מצרים בהסתלקותו של יעקב אבינו,

פירות ותבואה. יש לומר שנתקיים בהם מאמר הכתוב (תהילים קכו, ה-ו) 'הזורעים בדמעה ברנה יקצורו הלך ילך ובכה נושא משך הזרע', ופירשו חז"ל בגמ' (תענית ה.) שזה קאי על דורו של יואל הנביא אז היה בין הזריעה לצמיחה ולא כלום, שהשור בחזרתו מן החרیשה היה אוכל כבר השחת שגדל מגרעיני הזריעה.

לפנים תגבורת מידה זו שיריקו עליהם מן השמים תוספת וריבוי התחדשות והשפעות טובות מחודשות ויקרות ברוחניות ובגשמיות. ואכן זאת פעלו החשמונאים הכהנים משרתי קל באחזם במידת העזות ובדרך ההתחדשות ללחום מלחמת ה', שנשפע להם מן השמים ניסים ונפלאות מחודשים לנצח היוונים ולהאיר להם המנורה הקדושה בבית המקדש שמונת ימים.

ע"י תיקון מידת ההוד דלקה המנורה שמונה ימים

תיקון מידה זו של הוד נתגלה לחשמונאים במלא עוזה ותפארתה בנס המנורה, שפך השמן שהיה מספיק ליום אחד דלקה להם שמונה ימים. שכאמור הטעם שעפ"י דרכי העולם השמן היה יכול לדלוך רק לילה אחד, הוא כיון שכשהיא דולקת היא פוחתת וכלה, אבל כשהי' יתברך מחדש שפעו בכל רגע אין השמן נפחת כלל, שהרי בכל רגע נשפע שמן חדש. נמצא דייקא בנס זה שדלקה השמן שמונה ימים נודע ונגלה לעין כל גודל מידתו של הקב"ה המחדש בטובו בכל יום ובכל רגע מעשה בראשית, וזהו התיקון השלם של מידת הוד. והאור הגדול שהזריח ה' בבית המקדש במנורה הקדושה האיר לכל ישראל, והצית את ניצוץ הקדושה בנשמותם והבעיר בהם

הקדושים להפריח להם מן השמים ריבוי פירות של אותות ומופתים מחודשים ומופלאים, ולהזריח ממרום אור נגה וניצוצות מאור הגנוז להם ולכל ישראל להאיר להם ברוחניות ובגשמיות בתוך תוקף אפילת הגלות.

נחזור לענין ראשון לדברי האריז"ל שבחנוכה נעשה תיקון מידת ההוד על ידי הדלקת המנורה שמונה ימים דייקא. ולפי דברינו דברי האריז"ל מאירים כספירים, ששורש מידת ההוד היינו שיכיר האדם ויודה לשמו יתברך על כל רגע ורגע שמוריק לו שפעו ומחיה אותו ואת כל הבריאה כולה, כדברי חז"ל (בראשית רבה יד, ט) על הפסוק (תהלים קג, ו) 'כל הנשמה תהלל יה הללויה' ש'על כל נשימה ונשימה תהלל יה'. וזאת פעלו החשמונאים בעבודתם הקדושה לצאת ולהילחם בעזות דקדושה נגד מלכות יוון הרשעה, שינקו כוחם וחילם ממידה זו של הוד מידת ההתחדשות להכיר ולידע שאף שנראה העולם חרב וכלל ישראל נתונים בשפל המדריגה ובטלו מן המצוות ונדמה שאין להם תקוה ואחרית, מכל מקום בשעתא חדא וברגעא חדא יכול הכל להשתנות שהרי בכל רגע משפיע חי החיים ברוך הוא חיות מחודשת ושפע חדש בכל היצורים. ועל ידי שמתבוננים בזה ומתחדשים תדיר בעבודת השם וקבלת עול מלכותו יתברך בחשק והתלהבות, מעוררים כמים פנים

ובחשקה. בכך המה ממשיכים עליהם בתוך החשיכה אור ה' מחודש ומפואר להאיר ולחדש נשמותם להוסיף להם אומץ וגבורה לעבדו כראוי וכנכון, ולהשפיע להם טובה וברכה במדה מרובה. וזה עומק כוונת דברי הקדמונים (שבט מוסר ח"ב פל"א אות יא) שהאומר מזמור למנצח בנגינות בכל יום כאילו הדליק נרות המנורה בבית המקדש. היינו שהאומר מזמור למנצח בנגינות בכוונה והתבוננות בדברי נעים זמירות ישראל במזמור זה, המדבר על הארת פנים התמידי שמאיר ה' לישראל ועל השפע הנצחי שמשפיע ה' בעולם שבכוחה נותנת הארץ יכולה תדיר ומתברכים ומתרבים כל יצורי עולם. בזה ממשיך האדם תוספת שפע חידוש אורה ממרום להאיר לו תדיר צחצוחי אורות רוחניים וגשמיים, מעין השפעת אור נרות המנורה שדלקו בבית המקדש והאירו והטיבו לכל ישראל ברוחניות ובגשמיות.

עבודה זו מסורה לנו ולבנינו עד עולם להכיר ולהתבונן תמיד בחידוש העולם ושפעת החיות לכל היצורים בכל רגע ורגע על ידי הבורא יתברך שמו, וממנו נקח לעבוד את ה' בכל רגע ורגע בלא לבטל אף רגע אחד לריק. ולהודות לפניו יתברך על כל נשימה ונשימה ועל כל רגע ורגע שמחיה את כולם. ועל ידי עבודה זו מעורר האדם אתערוותא דלעילא, שיוסיף הקב"ה לו ולסביבתו חיות

שלהבת אש קודש לכסוף אליו יתברך ולדבקה בו. ואורה הבהיר של המנורה הטהורה בבית המקדש היה אור חוזר מעבודת בני ישראל, שכשהשכילו ישראל לעבוד את ה' בהתחדשות ובהתלהבות בהתבוננם בכוח ההתחדשות שמפיח ה' בנשמתם ובכל הבריאה בכל רגע ורגע, היה ה' מאיר להם על ידי המנורה הטהורה תמיד בלי הפסק בהתחדשות בכל רגע ורגע. כמו שאמרו חז"ל (שבת כב:) שגר מערבי שלא פסק אורה מלהאיר תדיר היא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל, כלומר על ידי עבודתם של בני ישראל בהתחדשות תדיר בכל עת הם ממשיכים עליהם אור מחודש של השראת השכינה בכל רגע ורגע.

התבוננות והודאה על חידוש הבריאה ממשיכה ריבוי שפע מחודש

וכבימים ההם הוא בזמן הזה, אף שבעוונותינו הרבים כמו נרות המנורה בבית המקדש ואין לנו כהן משרת שמיטיב ומדליק את הנרות. בכל זאת על ידי שבני ישראל אף בעמק הבכא בתוקף חשכת הגלות לא מתפעלים ולא מתרפים מהחושך והערפל המקיפים אותם, אלא מאמינים ומכירים בכך שהבורא יתברך בכל עת ובכל מצב מפריח רוח וחיות חדש בהם ובכל העולם ובכך המה מתחזקים בתוקף ועזות דקדושה להתחדש ולעובדו במסירות

מבני ישראל זמן זה חולף ועובר לבטלה, כמו בפטפוטי סרק של פוליטייק ושאר הבלי עולם או הסתכלות בעיתון לידע ולהיוודע מעשה מושל זה ומושל אחר מה עשה בטיפשותו ובשכרותו, וכל זה המה שוא ותעתועים שהרי מאז אתמול כבר הספיקו הפוחזים והריקים הללו להשתכר עוד כהנה וכהנה ולעשות הכל הפוך, ומה טעם ודעת יש בזה להשקיע זמן ומחשבה בדברי בטלה והבל רוח של דבריהם ומעשיהם. אבל החכם עיניו בראשו להתבונן ולהשכיל תמיד בחידוש חיות העולם בכל רגע על ידי יוצר כל, ועי"ז לנצל כל רגע ורגע לתורה ולתפילה ולמעשים טובים, ובזה קונה בכל רגע קניני נצח לנשמתו עד עולם וממשיך עליו מלעילא שפע רב טוב מחודש ומרובה בכל שעתא ורגעא.

ושפע תדיר עוד ועוד במידה מרובה. שאם האדם אינו משים לבו לשפע חיות הקב"ה בכל שעתא ורגעא ומבטל עתיו ורגעיו להבל וריק, אומר הקב"ה מדוע ראוי אדם זה לנפוח בו שפע חיותי תדיר הרי הוא אינו מכיר ברוב טובי וחסדי הגדול.

אין אבידה כאבידת הזמן

וננקומ דוגמא שתלמד על הכלל כולו, כשקמים בבוקר ובאים להתפלל בבית הכנסת ישנם הרבה אברכים ובעלי בתים חשובים שאינם שמים על לב גודל מעלת הזמן הנעלה הזה של קודם התפילה שכידוע גילו לנו תלמידי הבעש"ט זי"ע שבזה תלוי כל התפילה, שעל ידי הכנה דרבה כדת וכראוי קודם התפילה מתעלה ומתרוממת התפילה ופועלת לאין שיעור וערך. אך אצל רבים וטובים

ז. יסוד מוסד זה שפעולת התפילה תלויה עד מאוד באופן ההכנה הקודמת לה גילו לנו תלמידי מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע, ראה דבריו הנוקבים שדיבר בקדשו מרן הרה"ק ר' מנדל מרימנוב זי"ע הובאו בספרו מנחם ציון (בשלח ד"ה ויאמר משה): 'מכאן תוכחת מוסר איך לשמור פיו ולשונו קודם התפילה, שאם מטריד עצמו בדיבורים של מה בכך והבלי העולם הזה אין המוחין שלו יכולין להתעצם ולהכלל באור פני מלך חיים'.

ומרן הרה"ק השר שלום מבעלזא זי"ע מביא בענין זה דברים נפלאים ממרן הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, וזה לשונו הטהור (ספר מהר"ש האיזנו ד"ה יערוף): 'שמעתי מהה"ק ר' איציקל מלובלין נ"ע שאמר שאם האדם לומד קודם התפילה דף גמרא לשם שמים מזמר את הקליפות ועושה לו דרך לעליית התפילה, והוא כי המאור שבתורה שבע"פ מעורר לבו לתשובה. וזהו שאמר 'יערוף' מלשון 'ערפו את העגלה' (דברים כא. ד), 'כמטר לקחי' שהיא התורה שנקראת לקח טוב, ואז 'תזל כטל אמרתי' שתתקבל תפילתי ברצון'.

פרטיה ודקדוקיה בהידור מצוה במנורה נאה ובשמן משובת. אבל לא די בכך בהידור בחפצא דמצוה, אלא עוד יותר מזה צריך להדר הידור רב בגברא העושה את מעשה המצוה שתבער רוחו ונשמתו בהשתוקקות וכיסופין לקל חי כשבא לקיים מצוה רבה זו דהדלקת נר חנוכה בפרט^ח ובכל ימות החנוכה בכלל. כדאיתא בספרים הקדושים ששם חנוכה מורה אף על חינוך וחידוש האדם, שבימי חנוכה צריך האדם להתחדש בעבודתו יתברך שמו ולקבל על עצמו לעבוד את ה' יתברך בכל רגע ורגע בעזות דקדושה ובלהב אש קודש^ט.

'חנוכה' מורה על עבודת ההתחדשות

וביותר הזמן גרמא לכך בימי החנוכה המאירים המורים על חינוך והתחדשות, שאז חנכו את בית המקדש וחידשו בו העבודה הקדושה. והרי כל איש ישראל הוא מקום משכן השכינה הקדושה, אם כן דבר בעיתו מה טוב בימים הקדושים הללו לחנך נפשו רוחו ונשמתו ולחדש עבודתו בלהב אש קודש וברגשי כיסופין וגעגועים בוערים לקל חי. ובמיוחד בעת קיום מצות היום של הדלקת נרות חנוכה, אף שאין מקרא יוצא מידי פשוטו וצריך לקיים המצוה בכל

ח. ונחמד להסמיק כאן העובדא שמובא ב'לקוט מהרי"א' על התלהבותו העצומה של מרן הרה"ק רבי יצחק אייזיק מזידיטשוב זי"ע בהדלקת נרות חנוכה שהיתה בעיקר עבודת פנים שנפשו רוחו ונשמתו בערו בקרבו, וכך כתב שם: 'הרה"ק מוהרי"א מזידיטשוב זי"ע היה זריז בכל מעשיו לא עשה שהיות לא קודם תפילותיו ולא בשעת תפילותיו. וכן היתה זריזותו גם בשעת הדלקת הנרות של חנוכה, ובאותה זריזות והתלהבות שבירך על השופר בירך גם על הנרות מבלי שהאריך בתפילות לא קודם ההדלקה ולא אחריה, ועוד טרם שכבו הנרות כבר ישב אל שלחנו ועסק בתורה. בנו הרה"ק ר' בעריש זצ"ל היה חתנו של הרה"ק ר' אברהם זצ"ל מסטרעטין, וכשאכל מזונות על שלחן חותנו אחר חתונתו וראה איך חותנו מאריך בשירות ותשבחות אחר נר חנוכה בכל לילה ולילה תמה מאוד על אביו רבינו שכל ההדלקה ותפילותיה נגמרת אצלו במשך רבע שעה או פחות. ושאל אותו על כך, השיבו רבינו בחרדת קודש כדרכו ואמר לו באמת מעשה ניסים שבשעה שאני מברך על הנרות איננו נשרף עמהם, ואתה דורש שאתעכב אצלן כמה שעות. אבל דע לך כי גם אחרי שאני פורש מהן ויושב ולומד אש עצור בעצמותי. ועל כגון דא אנו אומרים בקדושה 'לעומתם משבחים ואומרים', שגם בשעה שרשפי אש שלהבת קה נראות כביות ועוממות גם אז הם משבחים ואומרים ואשם החבויה לא תכבה'.

ט. כך האירו עינינו רבותינו מאורי החסידות ששם 'חנוכה' מורה על חינוך האדם שאז הזמן גמרא להתבונן בחידוש העולם וכל יצוריו בכל רגע ע"י הקב"ה ועי"ז

מילי דמלכא

ויתן לך 'האלוקים' שפע מחודש
של אלוקות
ועל ידי זה שאף בעובי חשכת
הגלות אוחזים ישראל במטה
העזות ולא שתים לבם להסתרות
ולמניעות הרבות המקיפים אותם אלא
הם דבקים בכוח ההתחדשות בשפע
שמחיה הקב"ה את עולמו בכל רגע
ורגע, ועל ידי כך המה מתחזקים
ומתחדשים תדיר לעובדו יתברך שמו

לבא להתחדשות רבה בעבודתו יתברך, הבט וראה אור תורתו של הרה"ק
מברדיטשוב זי"ע בענין זה בספרו קדושת לוי בה'קדושות לחנוכה' (קדושה חמישית),
זה לשון קדשו: 'והנה הבורא ברוך הוא יתברך שמו הוא מלך העולם, ומי שהוא
מלך אזי מחדש בעולמו כרצונו ואין בהם שום טבע והרגל לומר שכך מתנהג
עולם תמיד. רק שאפילו בטבע הבורא יתברך שמו שהוא מלך העולם הוא
מחדשו וברצונו מחדש הטבע וברצונו מבטל הטבע, ואינו אומר שזה שהיה
אתמול הוא יהיה רק שבכל יום ויום הקב"ה מחדש כל בראיו. כמו שתקנו אנשי
כנסת הגדולה (ברכת יוצר אור) 'המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית',
שהוא מלך הטוב תמיד בכל עת ובכל שעה. וזהו 'עד שתכלה רגל מן השוק'
(שבת כא:) שלא לאמר שהוא חס ושלום ההרגל, רק שאנו מודים שהוא מלך עולם
ועד ולעדי עד ימלוך והוא המחדש. ובזה מאמין שהניסים נסתרים אינם טבעים
רק שהוא מחדש את העולם תמיד בכל עת ובכל שעה, רק לפעמים מחדש את
הטבע כמו כשקבע בעולם בששת ימי בראשית ולפעמים מחדש דבר חדש כגון
נס נגלה, רק המודה בנס נסתר אזי הוא מודה שהוא מחדש תמיד ואפילו הטבע
הקבוע בעולם. זה 'חנוכה' לשון חנוכת הבית לשון חדש, שאנו מודים בניסים
הנסתרים ושהוא מחדש תמיד אפילו הטבע הקבוע בעולם. זה 'להדליק נר
חנוכה' כלומר שיאיר זה הבחינה שהוא מחדש תמיד העולם בכל עת ובכל שעה,
זה הבחינה יאיר תמיד בתוך מחשבותינו ויטהר לבנו לעבודתו אחר שהיינו
מסורים בידו יתברך שמו'.

ותוספת אורה בענין זה מצינו במשנתו של מרן ה'שפת אמת' זי"ע בספרו (חנוכה
תרל"ד ליל ג), זה לשונו הבהיר: 'חנוכה מביא התחדשות, כי כל נס מביא
התחדשות משורש הטבע כי גם הטבע שורשה למעלה לכן על ידי הנס נוכל
להרגיש גם בעולם הזה מזה ההתחדשות. כתיב (תהילים מ, ג-ד) 'קוה קויתי ה' וכו'
ויעלני מבור שאון מטיט היון וכו' ויתן בפי שיר חדש' וכו', נראה דקאי על חנוכה.
ונראה כי כח היונים היה מתגבר מאוד על ישראל שהיו בחושך ומוטבעים בהרגל
הטבע, כמו שכתוב 'להשכיחם' להביאם בבחינת שכחה והרגל הטבע היפוך
ההתחדשות. וכל הד' מלכיות הם בדרך אחד להטביע את ישראל בהבלי עולם,
ולכן בכל יציאה ממלכות אחד נשאר בימים אלו פתיחות הגאולה. ונקרא חנוכה
על שם 'חנוך לנער', כדאיתא גר כקטן שנולד. וכן בגלות כאילו עובד עבודה
זרה, כדכתיב (שמואל א כו, יט) 'כי גרשוני' וכו' 'מהסתפח בנחלת ה' וכו'. לכן
כשעשה השי"ת הנס התחילו מחדש לקבל עול מלכותו יתברך בלב שלם ונשאר

המחדש בטובו בכל יום תמיד

אור אלקותו בהתחדשות ועי"ז יוכלו להידבק בו תדיר. ומאיר ה' את לבב בני ישראל ואת ביתם בתוספת אורה, וזוכים לבנים לבני בנים עוסקים בתורה ובמצוות מתוך הרחבת הדעת ורב טוב טובה וברכה. ויהי רצון שנזכה לכל זה ובקרוב נזכה לקיום דברי דוד מלך ישראל (תהילים קלב, יז) 'ערכתי נר למשיחי' בכיאת גואל צדק בב"א.

בהתלהבות דקדושה ובחשקה ודביקות ולתת שבח והודאה לשמו בכל רגע על כל נשימה ונשימה, זוכים בני ישראל שמוריק להם ה' תדיר שפע מחודש ממרום של גילוי שכינה ודביקות אלוקות, כדברי הדגל מחנה אפרים בביאור מאמר חז"ל (בראשית רבה טו, א) על הפסוק 'ויתן לך' (בראשית כז, כח) 'ויתן ויחזור ויתן', כלומר שישפיע ה' לישראל תמיד

בזה התחדשות לדורות, וכשמתעורר אדם עצמו בימי חנוכה יש לו סיוע מהתחדשות החנוכה כנ"ל.

י. לחיבת הקדוש נביא דברים ככתבם של הדגל מחנה אפרים, וזה לשון קדשו (תולדות ד"ה ויתן לך): 'ויתן לך האלקים מטל השמים ומשמני ארץ' וכו', ופירש"י 'יתן ויחזור ויתן'. לתרץ תיבת 'ויתן', גם צריך להבין מלת 'האלקים' והיה די לומר אלוקים. ויש לומר דרך רמז שזה יהיה הנתנה שיתן לו 'האלקים', היינו שישפיע הש"י עליו אלוהותו בכל עת ויהיה דבוק בהשם ב"ה בכל עת יותר ויותר. וזהו 'יתן ויחזור ויתן', היינו שתמיד יהיה זה הנתנה שופע עליו שיתחדש בכל עת ויהיה תענוג ודביקות חדש ע"י השפעות אור אלוהותו יתברך שמו עליו. וזהו גם כן 'מטל', כי ט"ל גימטריה 'ה' אחד' והיינו שברכו שיתיחד השם הוי"ה ב"ה עליו בקביעות ויהיה דבוק בה' אלוקים שורש אהבה ויראה, וזהו 'ויתן לך אלקים מטל' וכו'. וזהו ג"כ פירוש הפסוק (בראשית כח, כא) 'והיה ה' לי לאלקים', היינו שיתן עליו תמיד דביקותו ואחדותו יתברך שמו, והבן'.

מרגניתא דמלכא

אמירות נעימות ופנינים יקרים
שהשמיע ב"ק מרן אדמו"ר שליט"א
בלילי שבת קודש בעת עריכת שלחנו הטחור

פרשת חיי שרה תשפ"ג

שבת שבע ברכות של החתן פרע"ח אברהם יהושע העשיל שליט"א

א.

[רבינו שליט"א האריך בדא"ח שאברהם שלח את אליעזר עבדו להביא אשה לבנו יצחק, ללמדו ולהראות לו שאם הולכים עם 'מחשבה רצויה' ובוטחים בה, אזי מתנהל הכל למעלה מדרך הטבע, שבו ביום שיצא הגיע להעין, וכן הסכים לבן הארמי לשלוח אחותו רבקה בהיותה כי אם בת שלשה וזה היתה ביום מיתת אביהם בתואל, וכו']

והוסיף: בענין גדלות המחשבה איתא במהר"ל (גור אריה, פרשת שופטים בד"ה כאשר זמם) דמחשבת האדם הוא מציאות אמיתית שאינו הולך לאיבוד ומוכרח לבוא לידי מעשה, על כן בעדים זוממין אמרה תורה (דברים יט, יט) ועשיתם לו כאשר זמם לעשות לאחיו, הגם דנתברר בסופו של דבר שאין הנאשם אשם, עכ"ז המחשבה שהוא חשב לעשות לאחר מוכרח לבוא לידי מעשה וממילא מתהפך האשמה עליו וחייב מיתה, משא"כ אם כבר הרגו הנאשם אזי כבר יצא מעשה מאותה מחשבה.

דוגמא לזה חזינן גם אצל המן הרשע כשעשה עץ גבוה נ' אמה לתלות שם מרדכי היהודי, בסוף הדבר רוב בניו וקניניו על אותו העץ נתלו, וכמו שמעיד הכתוב (אסתר ט, כה) 'ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים על ראשו', ותלו אותו ואת בניו על העץ.

ב.

בפרשה שלפנינו נתגלה גודל בטחונו של אברהם אבינו בהבורא יתברך שמו, שמיד לאחר שעמד בנסיון הקשה ביותר לעקוד את בנו אהובו ויחידו, וברכו והבטיחו השי"ת כי ברך אברכך והרבה ארבה את זרעך, נלקחה מעמו אשתו שרה בפתע פתאום, והוצרך להתעסק בקבורתה, עכ"ז לא התייאש והמשיך להאמין בהבורא כתמול שלשום, בלא שאלות ותמיהות כלל והלך עמו בתמימות.

וביותר דהא אמרו חז"ל עה"כ בי נשבעתי נאם ה' (תנחומא, פנ"ו יא) דאחר מעשה העקידה ביקש אברהם מאת קוב"ה שלא ינסו שוב בנסיונות דמתיירא מעצמו

מרגניתא דמלכא

שלא יוכל לעמוד בהן, והסכים ה' עמו ואף נשבע לו. ולמעשה כשראה שמתו מוטלת לפניו הרי ראה דאחרי שהבטיחו ה' ע"י שבועה שוב ניסה אותו במיתת שרה, ועם כל זאת לא חלשה דעתו ועמד גם בנסיון זו, ועדיין האמין בה' ויחשביה לו צדקה, וכמו שמתאמרה בשם אחד מהצדיקים, 'שאינו רוצה בורא שמבינים את כל הנהגותיו ומעשיו'.

ולבאר ענין מיתת שרה דייקא אז, י"ל דאיתא בפרקי דרבי אליעזר (פרק לו) עה"פ ואל הבקר רץ אברהם (בראשית יח, ז), שרץ אחר בן הבקר שנכנס למערת המכפילה ונכנס אחריו שם, והריח שם ריח טוב כריח ניחות, ומצא אדם וחיה שוכבים, והמקומות מוכנות להאבות הקדושים והאמהות.

ובזה גופא התחזק אברהם איבנו, שבעצם היתה מקום מגורתם בבאר שבע (כמו שכתב הרמב"ן בפרשתינו פרק כ"ג פסוק ב', דלא כרש"י), כדכתיב 'וילכו יחדיו את באר שבע וישב אברהם בבאר שבע' (בראשית כב, ט), וכאן בפרשת חיי שרה כתיב 'ותמת שרה בקרית ארבע היא חברון' (שם כג, ב) ולמה היתה בחברון, אלא כששמעה שבנה יצחק הלך עם אברהם להר המוריה, יצאתה והלכה לקראתם אל ההר, אבל בדרך בעודה בחברון שמעה הבשורה שנזדמן יצחק לשחיטה וכמעט שלא נשחט פרוחה נשמתה ממנה ומתה (תנחומא סוף פרשת וירא).

ומזה הבין אברהם שלאו מקרה היא שמתה בחברון סמוך ונראה למערת המכפלה, אשר שם נקברה אדם וחיה ומוכן להאבות הקדושים והאמהות, וראה בלבו שיש חשבון גדול מן השמים על כל דבר ודבר ואי"ז עוד נסיון שמביא עליו הקב"ה, אלא עד שיתקיים ההבטחה כי ברך אברכה והרבה ארבה את זרעך צריכים עוד איזה בירורים, והיא לא מתה פתאום, אלא במקום קבורתה ובכוונה תחילה.

וכן הוא תמיד הנהגת הבורא כלפינו, דבכל מצב שאדם עובר נסיונות וקישויים, מיד לאחר מכן מראה לו ה' חיזוקים גדולים והארות עד אין מספר.

ג.

עצם הלזו ובתואל הארמי - איתא בפרק כל כתיבי (שבת קיט:) "ואמר רבי חנינא לעולם יסדר אדם שלחנו במוצאי שבת, אף על פי שאינו צריך אלא לכזית" והטור והמחבר הביאו גמ' זו להלכה למעשה (או"ח סימן ט), וכתב שם הבית יוסף "כתוב בשבלי הלקט משל שמלוין את המלך ביציאתו כשם שמלוין אותו

מדרגניתא דמלכא

בכניסתו, ובסדורים מפרש אבר יש באדם ונסכוי שמו ואינו נהנה באכילה אלא במוצאי שבת".

והנה בענין אבר הזה מצינו בזה"ק (פרשת תולדות מדרש הנעלם, קלו.) "רב הונא אמר כך הוא, ואנא הוית בכרכי הים ושמענא דהוו קראן לההוא גרמא דשדרה ההוא דאשתמר בקוברא מכל גופא בתואל רמאה. שאלית עליה אמרו דהוא כרישא דחויא דאיהו רמאה וההוא גרמא הוא רמאה מכל שאר גרמי. דתאנא אמר רבי שמעון ההוא גרמא למה אשתאר בקיומא יתיר מכל שאר גרמי משום דאיהי רמאה, ולית סביל טעמא דמזונא דבני נשא כשאר גרמי, ובגיני כך הוא תקיף מכל גרמי, והוא ליהוי עיקרא דגופא אתבני מניה" [רב הונא אמר כך הוא, ואני הייתי בערי הים, ושמעתי שהיו קוראים לאותו עצם של השדרה, זה שנשאר מכל הגוף ונשמר מלהיות נרקב, בתואל רמאי. שאלתי מדוע הוא נקרא כך, אמרו שצורתו כראשו של הנחש שהוא רמאי, וזה העצם הוא רמאי יותר מכל שאר העצמות שבגוף. דתני רבי שמעון אותו העצם למה נשאר בקיומו יותר מכל שאר העצמות, לפי שהוא רמאי ואינו סובל הטעם של המזון של בני אדם כשאר העצמות, ולכן הוא חזק יותר מכל העצמות, והוא יהי' העיקר שהגוף יבנה ממנו בתחיית המתים].

והתפלאו כל מפרשי הזהר מה ראה רשב"י על ככה לכנות העצם היחיד שממנו קם האדם בתחיית המתים בתואר בתואל הארמי ולכתוב עליה שהוא רמאי כבתואל.

ולבאר את הדברים יש להקדים את דברי הרבינו בחיי בפרשת ויצא (בראשית כח, יח) וזלה"ק "ואמרו במדרש (פרקי דר"א לה) כשחזר יעקב ללקט את האבנים מצאן כולן אבן אחת, ושם אותה מצבה בתוך המקום וירד לו השמן מן השמים ויצק עליה שמן, שנאמר ויצק שמן על ראשה. מה עשה הקב"ה נטל רגל ימינו והטביע את האבן הזאת בעמקי תהומות ועשה אותה סניף לארץ כאדם שהוא עושה סניף לכיפה, לפיכך נקראת אבן שתיה, ששם אותה טבור הארץ, ומשם נשתתה הארץ ועליה היכל ה' עומד, שנאמר והאבן הזאת אשר שמתיה מצבה יהיה בית אלקים, ומשם נשא רגליו והלך לחרן כהרף עין".

וכתב עוד שם (ט): "ואולם לוז שם העיר לראשונה. המקום שקראו בית אל והוא ירושלים, מה היה הצורך להודיענו שנקרא לוז מתחילה, ומה תועלת המגעת אלינו מזה. ויתכן לומר כי בא הכתוב לרמוז לנו בשם הזה כי מזה התחיל העולם להשתכלל ולהתחדש, והנה הוא ראשית הבריאה והחדוש,

מדרגתא דמלכא

וע"כ גלה לנו כי שם העיר לראשונה לוז, מלשון "לוז השדרה", שממנו עתיד להתנער ולהתחדש ולהברא לתחיית המתים, כי כשם שפלא החדוש הזה היה משם, כך פלא של תחיית המתים יתחיל משם, וכבר באר דוד המלך ע"ה הענין הזה, ואמר: כי בריאת הארץ גם בריאת הנפש והגוף הכל מהאמצעות, היא ציון. וזהו שאמר: (תהלים נ, א) "א-ל אלקים ה' דבר ויקרא ארץ" וגו'. (שם, ב) "מציון מכלל יופי" וגו', (שם, ד) "יקרא אל השמים מעל" וגו'."

ועוד מצינו דבר מעוניין בענין הזה בספה"ק מאור ושמש (פרשת ויחי) עה"פ ויבא יעקב לזזה אשר בארץ כנען, וזל"ק "הנה העיקר העבודות הוא, שלא לילך אחר תאוות עולם הזה, רק ידע נאמנה שהעיקר חיותו של התאוות עולם הזה הם רוחניותו של דבר, ובזה ישים דעתו של רוחניותו של הדברים, שכל הדברים של עולם הזה - הם ציונים לדברים העליונים, והם כלים לדברים הרוחניים העליונים וכי'.

והנה מצינו בגמרא דכתובות (דק) שרבינו הקדוש קודם מותו זקף עשר אצבעותיו למעלה כו', ולא נהנתי מעולם הזה אפילו באצבע קטנה. והוא היה רק ניצוץ של יעקב אבינו ע"ה, כדאיתא בספרי הקודש, ועל כן קרא על עצמו ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, עיי"ש, והיינו כנזכר לעיל, שלא הביט אל גשמיותו של כל הדברים - רק הביט אל רוחניותו של דבר ודבר וכי', ואז היה דבוק באלהים חיים כנזכר לעיל. ומכל שכן יעקב אבינו גופא שלא נהנה מן העולם הזה כלום, רק היה דבוק באלהים חיים כנזכר לעיל, והוא היה המובחר שבאבות.

והנה באדם יש עצם קטן הנקרא לוז שלא נהנה מעץ הדעת, לפי שאין לו שום הנאה ממאכל כל ששת ימים - רק מסעודת מוצאי שבת כידוע, והוא חי לעולם, וממנו יהיה תחיית המתים לכל הגוף לעתיד לבוא, ויהיה כחמירא לעיסה, כדאיתא בזוהר הקדוש (ח"א סט א). והנה, מי שלא נהנה מעולם הזה, רק כנזכר לעיל - שמביט אל רוחניותו של כל הדברים, נקרא גם כן 'לוז' שהוא במדרגת עצם לוז הנ"ל. ומי הוא שיכול להתפאר בכך שלא נהנה כלל כל ימיו מעולם הזה, רק מצינו גבי רבינו הקדוש כנזכר לעיל, ומכל שכן יעקב אבינו שהיה המובחר שבאבות, ורבינו הקדוש היה רק ניצוץ ממנו. ולזה כתיב לעיל בפרשת וישלח ויבא יעקב 'לוזה' כנזכר לעיל, דהיינו שבא במדרגת 'לוז' כנזכר לעיל, הגם שהיה בארץ כנען ששם כל תאוות עולם הזה בכל מיני יופי והידור מכל ארצות שבעולם, אף על פי כן לא הביט רק אל רוחניותו של כל דבר ודבר כנזכר לעיל, והיה דבוק באלהים חיים כנזכר לעיל.

מדרגיתא דמלכא

ועל כן אמרו חכמינו ז"ל (תענית ה): **יעקב אבינו לא מת, מחמת שהוא מדריגת 'לוז'. ויברך אותו וגו' ואת הארץ אשר נתתי לאברהם וליצחק לך אתננה ולזרעך אחריך אתן את הארץ דהיינו שיהיה זרעו גם כן כמותו, שלא להביט אל גשמיותן של הדברים ולא ליהנות מהעולם הזה רק להיות דבוק באלהים חיים כנזכר לעיל, וזה ולזרעך אחריך דייקא, שיהיה כמוך במדריגה זו כנזכר לעיל וכי', ואזי יהיה להם אחוזת עולם ולא יהיו יכולים שום אומה ולשון שבעולם לגרשם מארץ ישראל, וכן נזכה לבוא למדריגה זו, ונבוא לארץ ישראל בביאת משיח במהרה בימינו אמן."**

ואפשר להרחיב ולבאר דברי קדשם של הרבינו בחיי והמאור ושמש ז"ע. הנה מבואר בכל ספרי הקדמונים שהסיבה שאנו משוקעים כ"כ בתאוות עולם הזה וקשה לנו להתרחק ולהתנתק מהם, ועי"ז קשה לנו לעבוד את השי"ת כדבעי, הוא משום חטא אדה"ר, שכיוון שכולנו נהנו מעץ הדעת, זה גרם לארס של הנחש לחדור אלינו ולעכבינו מלעשות רצונו יתברך.

והנה כל ספרי תלמידי הבעש"ט זי"ע מאריכים בענין זה הרבה מאד, דבעצם הפנימיות של כל יהודי הוא טוב, ורק השאור שבעיסה שבחיצוניות האדם הוא המעכב אותו מלעשות רצונו ית"ש. והגם שכולנו ירדנו ממדרגתינו באכילת עץ הדעת, מ"מ הרי יש לנו את עצם הלז שלא נהנה מהעץ הדעת כנ"ל, וממילא שם האדם הוא כולו טוב. ועבודת האדם הוא שלא ליתן לעצם הזה להיות מוסתר ומכוסה בכל שאר חלקי הגוף, אלא לחפש אחר נקודת החיים שבו שלא נגזרה עליו מיתה כלל, ולהתדבק עם נקודה זו להוציא את פנימיותו האמיתית ולהתגבר על שאור שבעיסה, על החיצוניות המושך אל תאוות העולם והבליו.

ולמדנו מדברי הרבינו בחיי והמאור ושמש דכמו שיש באדם עצם הלז שלא נפגם מהחטא ולא ירד ממדריגתו, כן הדבר בכללות העולם, שהגם שכל העולם ירד כמה וכמה מדריגות ע"י החטא כמבואר בכתבי האריז"ל, עכ"ז יש חלק מן העולם, ארץ ישראל ומקום המקדש, דהם בקדושתם קיימים ולא נפגמו ולא ירדו ממדרגתם באמצעות החטא. וזה מש"כ המאור ושמש שדייקא כשיהי' ישראל במדריגה זו של לוז שלא יהנו מן העולם הזה ולא ילך אחר תאוותם ושרירות לבם ע"י שיתדבקו בכוחותיהם הפנימיים הנמצאים בתוך עצם הלז, אז יהי' ראויין לזכות ל"הלז של העולם" שג"כ לא נתפגמו דהיינו ארץ ישראל וביהמ"ק.

מדרגניתא דמלכא

ובזה מבואר גם מש"כ הרבינו בחיי, שדייקא יעקב אבינו שהוא בבחינת לוז היה אפשר לשים את האבן הפינה, האבן שתיה, לבנין המקדש שביסודה כח הלוז של העולם ומלואה, ושמשם יתחיל תחיית המתים.

ובזה יש לבאר מה שקרא רשב"י לעצם הלוז בשם רמאי, והוא שע"י שהוא מרשה את עצמו להיות מכוסה משאר חלקי הגוף, ומסתיר מן האדם כוחותיו האמיתיות הוא מרמה את האדם שנדמה לו שאין לו את הכוחות לערוך מלחמה נצחת ביצרו ולעבוד את בוראו כדבעי למיהוי, וזה ענין הרמאות שהוא מרמה את האדם בהסתירו ממנו כוחותיו האמיתיות הפנימיות, הטמונים בתוכה.

וממילא דוקא במוצאי שבת, לאחר שעבר עלינו את כל השבת, אשר אז מתעורר כוחותינו הפנימיים ע"ד האתערותא דלעילא והנשמה יתירה הבא מלמעלה לשכון אצלנו במשך השבת, אנו מתקשרין אל עצם הלוז הזה בכדי לעורר גדלות נפשינו האמיתית של קודם החטא, בכדי שיהיה לנו הכח לעבור הששת ימי המעשה הבאים עלינו עם כוחותינו האמיתיות והנעלות.

